

Starten och 40-talet

Av Erland Lysell

Baserat på föredrag vid föreningens 40-årsjubileum i Örebro 1984 av Hans Emnéus och två intervjuer med Sophus von Rosen av Hans Emnéus i oktober -93 och av Hans Fredin i april -94.

Under början av 1940-talet var ortopedin i Sverige egentligen delad i tre delar, Sophus von Rosen kallade dem "Treoenigheten":

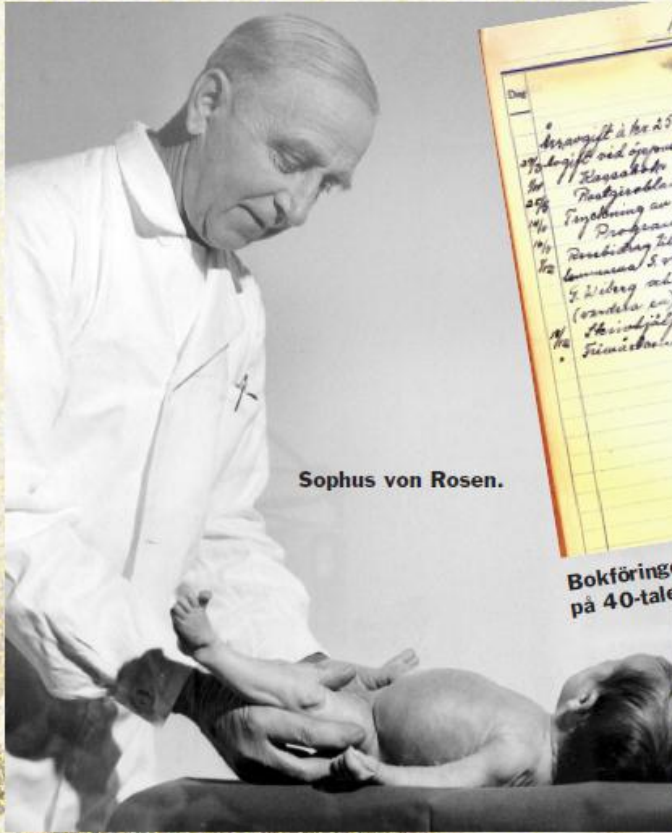
- Vanförevården på de fyra anstalterna i Helsingborg, Stockholm, Göteborg och Härnösand.
- Den kirurgiska tuberkulosen på kustsanatorierna i Vejbystrand, Apelvik och Styrsö samt Solhems sjukhus i Borås.
- De ortopediska lasarettavdelningarna i Lund, Malmö och på S:t Görans sjukhus i Stockholm.

En önskan att samla ortopedin hade vuxit fram och till en del inspirerad av att gynekologerna, med bland annat Sophus gode vän och kollega Sune Genell, brutit sig ur kirurgföreningen och bildat en egen specialistförening, tog Sophus initiativ till bildandet av en svensk ortopedisk sammanslutning. Efter brevväxling med bland annat ett snabbt positivt svar från Gunnar Wiberg samlades 18 ortopeder på Svenska Läkaresällskapet i Stockholm och konstituerade 25 november 1944 Svenska Ortopedförbundet. Den äldste närvarande var förre överläkaren vid Eugeniahemmet, Gustaf Asplund, född 1878, och den yngste var underläkaren på Vanförestalten i Göteborg, Wilhelm Hellsten, född 1911. Vid mötet fastställdes att förbundet skulle vara såväl vetenskapligt som fackligt. Till styrelse valdes Sophus von Rosen, Malmö (ordf.), Gunnar Wiberg, Lund (sekr.), Albert Ahlberg, Apelvik, Gustaf Asplund, Eugeniahemmet, Kurt Stenport, Helsingborg och Harald Nilsson, Eugeniahemmet, med Erik Severin, Stockholm, och Ragnar Magnusson, Lund, som suppleanter.

Denna styrelse bestod med små ändringar under resten av 40-talet. Föreningsmöten hölls alltid i Stockholm och i anslutning till Riksstämman och detta var det enda tillfället under året då ortopederna regelmässigt träffades. Deltagarantalet var relativt litet, förbundet var ju inte så stort, varför träffarna ofta fick prägnen av kamratmöten och kombinerades med lämplig måltid. Trots detta behandlades ämnen av även nu hög aktualitet, till exempel specialistutbildningens längd och innehåll och bandagetillverkningens struktur och organisation. Man funderade under flera år på möjligheten att bilda en särskild vetenskaplig förening. Idén gick så långt att man inrättade ett speciellt utskott med uppgift att svara för de vetenskapliga förhandlingarna, alltså en föregångare till vår nuvarande vetenskapliga sekreterare och de programkommittéer som bildas inför varje möte.

Förbundet bytte 1949 namn till Svenska Ortopedföreningen och först vid årsmötet 1953 beslöts att föreningen under namnet Svensk Ortopedisk Förening skulle ingå som en sektion i Svenska Läkaresällskapet, vilket skedde 1954. Utbildning och karriärgång vid tiden för vår förenings bildande kan illustreras av Sophus bana. Han blev med. lic. i Lund 1928 och började sin ortopediska bana hos Frising, som hade startat den ortopediska kliniken i Lund. Hos Frising fick han vara med om att planera den nya ortopediska kliniken som togs i bruk 1929. Under sin kirurgutbildning i Kristianstad uppmärksammades han på en annons om chefskapet på Vanförestalten i Härnösand. Han reste dit för en intervju och efter ett kort samtal ställdes frågan "När kan Du börja?". Skälet till brådskan var att hans företrädare hade rest på semester och därifrån skrivit att han ej skulle återkomma. Sophus blev alltså fem år efter sin med. lic. examen chef för en av landets fyra Vanförestalter. Han skrev sin avhandling under denna tid och disputerade 1939. Ett år senare blev han chef för ortopedkliniken i Malmö och förblev så under mer än 25 år till sin pensionering 1965.

Erland Lysell var tidigare ordförande i SOF och är numera hedersmedlem

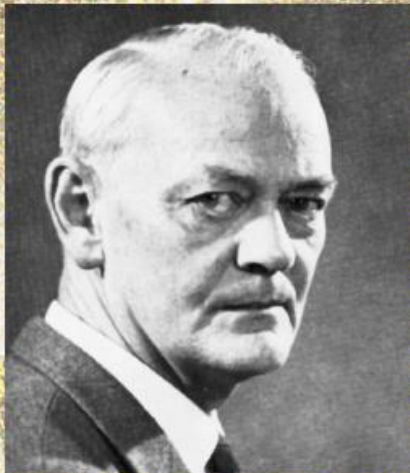
Sophus von Rosen.

1945

Dag	Motlag		Utgift		Samtalsbilaga	
	Kr.	Öre	Kr.	Öre	Kr.	Öre
					700	
					5	0
					3	0
					370	0
					20	0
					10	0
					200	0
					95	0
					15	0

Bokföringen var inte alltför komplicerad på 40-talet.

Gunnar Wiberg.

Sten Friberg.

